

УДК 378.147

В. І. Клочко, д. пед. н., проф.;

Н. Ю. Фурдіяк, к. т. н., доц.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПЛАНУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Розроблено методи покращення психологічного стану першокурсників та їх успішності у процесі навчання. Наведено зміст плану СРС з дисципліни та календарного плану СРС з дисципліни. Викладено положення, за якими має відбуватися планування, організація та контроль СРС.

Вступ

Відомо, що студенти приходять до ВНЗ з незадовільними навичками самостійної роботи з літературою. Студентам першого курсу психологічно досить важко пристосуватися до нового ритму та стилю навчання. Психологічний стан людини суттєво залежить від її успішності. У повній мірі це стосується і студентів, особливо першокурсників. Успішність першокурсника залежить не лише від його знань шкільної програми та від бажання вчитися у ВНЗ. Дуже важливо, щоб студент першого курсу зміг швидко зорієнтуватися у нових обставинах, щоб він чітко зрозумів вимоги викладачів. Першокурсник повинен якомога швидше увійти у ритм навчання у вузі. Наш досвід свідчить, що для багатьох студентів першого курсу це досить складно. Колектив викладачів та співробітників університету має можливість допомогти студентам. Перш за все необхідно ретельно спланувати не лише аудиторні заняття, а також і позааудиторну навчальну роботу студентів.

Також необхідно забезпечити студентів усіма необхідними методичними матеріалами. І, нарешті, дуже важливо своєчасно і регулярно контролювати самостійну роботу студентів [1, 2]. СРС — це найважливіша форма навчальної роботи. Одна із головних задач викладачів полягає у тому, щоб навчити студентів самостійно працювати з літературою. Пізніше — навчити їх самостійно підбирати необхідну літературу та опрацьовувати її. Ефективність СРС залежить від якості планування, організації цієї роботи та від регулярності контролю [3]. Основна робота щодо планування, організації та контролю СРС виконується викладачами кафедри.

1. Планування СРС на кафедрі

На кожній кафедрі окрім робочих навчальних програм дисциплін та робочих планів дисциплін необхідно скласти такі матеріали.

1.1. Матеріали для вхідного контролю з кожної дисципліни, що викладає кафедра.

1.2. Плани СРС з кожної дисципліни; план СРС містить у собі:

- назву дисципліни;
- кількість годин на СРС (по темах);
- зміст «вхідного» контролю;
- зміст завдань для СРС на триместр; чіткі вимоги до виконання завдань (типові розрахунки, лабораторні роботи, курсові роботи, курсові проекти, реферати і таке інше);
- систему оцінки завдань СРС у рейтингових балах;
- теми контрольних робіт, систему оцінки у рейтингових балах;
- програми колоквиумів, систему оцінки у рейтингових балах;
- перелік інформаційних та методичних матеріалів для виконання завдань СРС, для підготовки до контрольних робіт та колоквиумів;
- відомості про інші інформаційно — методичні матеріали, які можуть бути корисними для студентів.

1.3. Календарний план СРС з кожної дисципліни, який містить у собі:

- дату «вхідного» контролю (або номер навчального тижня);
- дати проведення контрольних робіт та колоквиумів (або номер навчального тижня);
- терміни виконання типових розрахунків, розрахунково — графічних завдань, лабораторних робіт, курсових робіт, курсових проектів, терміни написання рефератів;

- дати проміжного контролю усіх видів робіт;
- дати захисту або подання викладачеві роботи кожного виду.

1.4. Години для виконання кожного виду позааудиторної СРС мають бути спланованими у письмовому вигляді; сума цих годин не повинна перевищувати кількість годин, заплановану на позааудиторну СРС.

1.5. Плани розробки та видання методичних матеріалів, а саме НП (навчальні посібники), МВ (методичні вказівки), КЛ (конспекти лекцій), практикуми, збірники завдань і таке інше.

Методичними матеріалами повинні бути забезпечені усі види СРС (типові розрахунки, розрахунково — графічні завдання, лабораторні роботи, курсові роботи, курсові проекти, реферати і таке інше).

Також НП, МВ, КЛ та практикуми повинні забезпечити підготовку студентів до контрольних робіт та колоквіумів.

2. Організація СРС на кафедрі

2.1. Спеціальна кафедра розробляє банк професійно орієнтованих задач для СРС (сюди відносяться також завдання для курсових робіт і проектів). Виходячи з паспорту спеціальності, складає для кожної фундаментальної дисципліни перелік знань та вмінь, які з необхідністю мають засвоїти студенти внаслідок вивчення цієї дисципліни.

2.2. Фундаментальна кафедра, виходячи з інформації випускаючої кафедри:

- складає перелік знань та вмінь, які мають засвоїти студенти;
- виходячи з попереднього, розробляє банк типових завдань для СРС.

2.3. Спеціальні та фундаментальні кафедри:

- визначають обсяг попередніх знань та вмінь, які необхідні для вивчення дисциплін, що викладає кафедра;
- розробляють матеріали для «вхідного» контролю;
- розробляють критерії оцінки виконаних завдань СРС (у рейтингових балах);
- визначають періодичність контролю СРС та форми контролю (усна чи письмова, тес-ти, контрольні роботи або співбесіди і таке інше);
- розробляють інформаційно-методичне забезпечення СРС;
- складають календарний план індивідуальної роботи зі студентами та розклад консультацій;
- усі завдання для СРС мають бути сформованими на трьох рівнях: задовільний, добрий, відмінний.

3. Організація викладачем СРС з дисципліни

3.1. Викладач для свого потоку студентів:

- із банку типових завдань формує завдання для СРС на триместр;
- забезпечує відповідність годин, що заплановано на СРС з даної дисципліни, та годин, які має реально витратити студент для виконання завдань СРС;
- складає план СРС з дисципліни (див. 1.2);
- складає календарний план СРС з даної дисципліни (див. 1.3).

План і календарний план СРС з дисципліни подаються до кафедри та до деканату.

3.2. На своєму потоці викладач:

- здійснює «вхідний» контроль;
- доводить результати «вхідного» контролю до студентів; розробляє та оголошує план індивідуальної роботи зі студентами;
- згідно з робочим планом проводить контрольні заходи, їх результати доводить до студентів у рейтингових балах;
- періодично інформує студентів про виконання календарного плану СРС (відповідно до кожної теми курсу);
- на останньому навчальному тижні триместру оголошує підсумки виконання СРС (у рейтингових балах); інформує студентів про рівень їх підготовки з даної дисципліни (оголошує суму набраних балів та відповідну оцінку).

З метою полегшення для студентів планування та виконання СРС доцільно на першому навчальному тижні видати студентам такі матеріали:

1. Програма дисципліни;
2. Робочий план дисципліни;
3. План та календарний план СРС з дисципліни;
4. Питання до колоквіумів та іспитів;
5. Інформаційні та методичні матеріали для виконання СРС (ті, що є на кафедрі) або адресувати студентів до бібліотеки.

4. Контроль викладачем виконання завдань СРС

Контроль викладачем виконання завдань СРС має бути регулярним та одночасно не повинно бути перевантаження студентів контрольними заходами.

У ВНТУ діє кредитно-модульна система. Тому рейтинг студента підраховується та виставляється у журнали за кожний модуль. Протягом одного триместру (на першому курсі це 14 тижнів) рейтинг з вищої математики виставляється два рази, за кожний із двох модулів, на які розподіляється матеріал триместру.

Бажано, щоб контролювався рівень засвоєння матеріалу з кожної теми курсу, причому форми контролю доцільно змінювати.

У курсі вищої математики для контролю засвоєння:

- основних операцій застосовуються тести;
- алгоритмів розв'язання основних типів задач проводиться контрольна робота;
- теоретичних положень, доведення найголовніших теорем та основних формул доцільно провести колоквіум;
- тем, які виключено з лекційного курсу та які вивчаються під час СРС, підходить співбесіда.

Усі ці форми контролю передбачені учбовим планом.

Якщо студент достроково виконує та захищає завдання СРС, доцільно нараховувати додаткові (преміальні) бали. Це подобається студентам, заохочує їх до навчання та сприяє покращенню психологічного стану.

5. Контроль методичним відділом планування та організації СРС на кафедрі

Контролю підлягають:

- тести з тем або розділів дисципліни;
- контрольні питання з кожної теми дисципліни;
- тексти контрольних робіт (також завдань для підготовки до контрольної роботи, наприклад, у вигляді типових розрахунків, таке інше);
- питання та задачі до колоквіумів (також відповідних матеріалів для підготовки);
- теми рефератів (відповідні матеріали, література для написання);
- теми курсових робіт або курсових проектів, якщо це передбачено робочим планом та програмою дисципліни (відповідна література);
- теми, які виключено з лекційного курсу для їх самостійного вивчення студентами (відповідна література).

Також контролюється наявність на кафедрі банку типових завдань (має бути затверджений на засіданні кафедри). Саме з цього банку формуються усі завдання для СРС та завдання для контрольних заходів.

Контролю підлягає наявність матеріалів кожного контрольного заходу на трьох рівнях: задовільний, добрий, відмінний. Рівні можуть бути сформовані, виходячи із кількості завдань. Перші завдання мають бути простішими, останні — складнішими.

Контролю підлягає обсяг часу, що планується на виконання усіх видів позааудиторних завдань для СРС.

Контролю підлягає рівномірність та регулярність спланованого контролю виконання завдань СРС.

Висновки

Спосіб організації СРС, який викладено у статті впроваджено на кафедрі вищої математики ВНТУ. Цей досвід свідчить, що детальне планування та організація СРС, своєчасний контроль допомагають студентам навчитися самостійно працювати з літературою. Рівень СРС підвищу-

ється, що позитивно впливає на знання та на психологічний стан студентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение / В. А. Козаков. — К.: Выща школа, 1990. — 247 с.
2. Клочко В. І. Розвиток пізнавальної самостійності студентів засобами інформаційних технологій / В. І. Клочко // Досвід та проблеми країн Європи (Великобританії, Німеччини, Франції, Іспанії, України) з реалізації ідей Болонської концепції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Ч. 2. — Біла Церква. 2007. — С. 87 — 91.
3. Фурдіяк Н. Ю. Самостійна робота першокурсників та її особливості / Н. Ю. Фурдіяк // Вісник Вінницького політехнічного інституту. — 1995. — № 3. — С. 95 — 101.

Матеріали статті рекомендовані до опублікування оргкомітетом ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта» (10—12 червня 2008 р.)

Надійшла до редакції 19.06.08
Рекомендована до друку 24.06.08

Клочко Віталій Іванович — завідувач кафедри; **Фурдіяк Наталія Юхимівна** — доцент.
Кафедра вищої математики, Вінницький національний технічний університет